

BARNS RETTIGHETER OG BARNS BESTE

Bacheloroppgave våren 2017

Anette Brodin

Kandidatnummer: 104

Emnekode: BHBAC3920

Fordypning: Arbeid med barn i et internasjonalt perspektiv

Trondheim, mai, 2017

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innhold

1. Innledning	s. 3
1.1. Valg av tema	s. 3
1.2. Valg av problemstilling	s. 3-4
1.3. Avgrensninger av oppgavens omfang	s. 4
2. Bakgrunn	s.4
2.1. Tanzania	s.4
2.1.1. Grunnskolesituasjonen	s.4-5
2.1.2. Økonomiske situasjon	s.5-6
2.2. Norge	s.6
2.2.1. Barnehagesituasjon	s.6-7
2.2.2. Økonomiske situasjon	s.7-8
3. Teori	s. 8
3.1. Barnekonvensjonen	s.8
3.1.1. Bakgrunn	s.8-9
3.1.2. Hva inneholder barnekonvensjonen?	s.9-10
3.1.3. Globalisering av barn og barndom	s.10
3.2. Barns beste	s.10-12
3.3. The African Charter	s.12-13
3.4. Betydningen av kulturelle perspektiver	s.13
3.4.1. Kollektivistisk kultur	s.14-14
3.4.2. Individualistisk kultur	s.14-15
3.5. Betydningen av ressurser	s.15
3.6. Kritikk av barnekonvensjonen	s.16
3.6.1. Generelle prinsipper	s.16
3.6.2. Vestlig forståelser	s.16-17
4. Metode	s.18
4.1. Valg av metode	s.18
4.2. Dokumentanalyse	s.18-19
4.2.1. Kildekritisk vurdering	s.19-20
4.3. Intervju	s.20-21

4.3.1. <i>Forskningsetikk</i>	s.21
4.4. Metodevurdering	s.21-22
5. Funn & drøfting	s.22
5.1. Generelle gjennomføringstiltak.....	s.22-23
5.2. Implementering av barnekonvensjonen.....	s.23
5.3. Oppfølging og overvåkning	s.23-24
5.4. Bevisstgjøring og opplæring	s.24
5.5. Generelle prinsipper	s.25-26
5.6. Ikke-diskriminering og retten til liv	26-27
5.7. Barnets beste	s.27-28
6. Avslutning	
7. Referanseliste	
8. Vedlegg	
8.1. Intervjuguide	

Innledning

1.1 Valg av tema

Som fremtidig barnehagelærer er arbeidet for barnets beste et helt grunnleggende hensyn i all virksomheten i barnehagen. I forbindelse med mine tre måneders utenlands praksis i to tanzanianske skoler fikk jeg en større forståelse for at barns beste kan tolkes og forstås ulikt innen ulike familier, kulturer og landegrenser. Likevel har vi barnekonvensjonen med barns rettigheter som skal hjelpe oss å dele en universell idé om hva barns beste innebærer og betyr. Det å gå fordypningen «Arbeid med barn i et internasjonalt perspektiv» og min allerede interesse for barn og oppvekst i omverdenen, gjorde meg nysgjerrig etter å se nærmere på barnekonvensjonen som fenomen og situasjonen i to land, Tanzania og Norge som jeg allerede har kjennskap til. For med så mange barn i verden som vokser opp i grusomheter og ikke i henhold til barnekonvensjonen av ulik grad, var spørsmål jeg tidlig undret meg over; Hva er egentlig barnets beste? Barnekonvensjonen som sies å være universell, kan disse rettighetene egentlig gjelde for alle, uansett kulturell og økonomisk situasjon i et land? Er det mulig å kritisere barnekonvensjonen?

Selve barnekonvensjonen var ikke noe jeg hadde spesielt grundige forkunnskaper om, så noe av grunnen til at valg av tema falt på barns rettigheter og barns beste fra for å få muligheten til å innhente mer kunnskap om akkurat dette. Slik fikk jeg muligheten til å utfordre meg selv på et tema som jeg engasjerer meg for i stor grad i forhold til å blant annet ta ansvaret om å løfte fram barnas stemmer der de kanskje ikke får muligheten til dette, enten om det er saker i Norge eller livssituasjoner i Tanzania. I tillegg ble valget av dokumentanalyse som metode, sammen med intervju, en ny metode som jeg kunne utfordre meg på.

1.2 Valg av problemstilling

Med utgangspunkt i det valgte tema presentert ovenfor, lyder problemstillingen min slik:

«Hvilke perspektiver på barns rettigheter og barns beste komme til uttrykk i barnekonvensjonen og FNs barnekomité's rapporter om Tanzania og Norge?»

Jeg ønsker med denne problemstillingen å innhente meg kunnskap og svar om noen av de undringene omkring barns rettigheter og barns beste som kom fram i valget av temaet. Ved å

ta utgangspunkt i barnekonvensjonen og rapportene til de to landene vil jeg få et større bilde og perspektiv ved å se på både hva som kommenteres, og hvordan det kommenteres av FNs barnekomité. Jeg syntes det er interessant å legge fram akkurat disse landene, Tanzania og Norge, fordi de representerer til en viss grad to ytterpunkter, både når det gjelder kultur og økonomiske situasjon. I tillegg har det betydning at jeg har erfaring og kunnskap selv om begge landene.

1.3 Avgrensninger av oppgavens omfang

Til å ha valgt to nokså omfattende rapporter fra FNs barnekomité, fant jeg tidlig ut at jeg var nødt til å avgrense funnene mine til å i første omgang hentet fra første del av rapportene som er de generelle gjennomføringstiltakene og de generelle prinsippene, for så å hente inn andre funn fra andre deler av rapporten der de er relevante. Dette ble helt nødvendig med hensyn til at jeg i tillegg har gjennomført et intervju med enda flere funn. På samme måte har jeg i teoridelen om barnekonvensjonen, som bakgrunn og forutsetning for å forstå FNs barnekomité's bemerkninger, valgt å konsentrere meg om hovedprinsippene, med særlig vekt på prinsippet om barnets beste.

Bakgrunn

Jeg vil starte med å presentere situasjonen i de to ulike landene, noe som er hensiktsmessig for å forstå barnekonvensjonens plass og andre utfordringer i landene som FNs barnekomité kommenterer i rapportene. Å gi et innblikk i den førskole- og barnehagerealityten som barna i de to landene lever i, som er den situasjonen vi barnehagelærere kjenner best til i arbeid med barn, kan også gi en større forståelse for videre drøfting av rapportene i oppgaven.

2.1 Tanzania

2.1.1 Førskolesituasjonen

Barnehagenes eller førskolenes bakgrunn i Tanzania kan trekkes tilbake til kolonitiden på 1940-tallet, men det var etter deres selvstendighet i 1961 at regjeringen oppfordret offentlige selskaper, institusjoner, samfunn og ikke-statlige organisasjoner til etablering av førskoler (Mgoma, 2003, s.116-117). Tall fra 2010 viser at i dag går omtrent 37,5% av 5-6 åringene i Tanzania i førskole av ulik kvalitet. Det er først det siste tiåret at Tanzania har hatt en storsatsning på gratis 7-årig grunnskoleutdanning i forbindelse med satsningsprogrammet PEDP (Primary Education Development Program). Fokuset på førskole utdanning kom med oppfølgingsprogrammet PEDP II (UNICEF, 2010, s.108).

Til tross for den positive satsningen i skolesektoren som er med på å sikre utrolig mange barns rett til utdanning, har denne utviklingen møtt utfordringer. UNICEF (2010, s.114) har i sin rapport gjort en kartlegging som sier at 80% av de førskoletilbudene eller de senterne for barn under grunnskolealder som finnes er uregistrerte og i dårlig stand. Tilstedeværelse ved disse tilbudene er beskrevet i rapporten som å muligens gjøre mer skade enn godt for barnets utvikling. Videre er læringsmiljøet her beskrevet som utviklingsmessig upassende med stort skrive- og regnefokus og lite utdannet personell (UNICEF, 2010, s.114). I både førskolen og grunnskolen er i tillegg overfylt klasserom, tidlig frafall fra skolene, utilstrekkelig med faglærte lærere og fasiliteter en stor utfordring (CRIN, 2011). Mangel på læringsmateriell, mat og vann, utilstrekkelige fysiske strukturer og institusjonalisert vold der vold har også innvirkning på hvilken kvalitet skoletilbudet gir (UNICEF, 2010, s.105). Under utvekslingsoppholdet i Tanzania kunne vi lese i avisen Daily News Tanzania, en artikkel om lærerfravær som avslører lærere som går fra klassene sine for så å drikke alkohol ved nærmeste bar og komme tilbake når de selv vil, i beruset tilstand (Mapunda, 2016).

Retningslinjer for førskole ble forberedt i 1991, men på grunn av manglende formelle tiltak til å gjennomføre dem, er de fleste førskoler styrt av lærerplaner bestemt av eierne.

Regjeringenes styringer for målsettingene for førskoleutdanning fremhever i hovedtrekk å; oppmuntre og fremme personlig utvikling, kartlegging og tiltak for barn med normale utviklingsmønstre av utdanningspotensialer, forme barnets karakter slik at barnet kan tilegne seg akseptable normer for oppførsel og adferd. Et av målsettingene er også blant annet å hjelpe barnet akseptere, sette pris på, respekter og utvikle stolthet i familiens verdier, skikker og tradisjoner, samt nasjonal etikk, identitet og stolthet, gi barnet mulighet til å tilegne og utvikle kommunikasjons-, numeriske ferdigheter og forberede barnet på grunnskoleutdanning (Mgoma, 2003, s.116-117).

2.1.2 Økonomiske situasjon

Tanzania er et av flere utviklingsland på østkysten av det afrikanske kontinentet. Vi kan forstå Tanzania som et utviklingsland ved å blant annet se på den økonomiske situasjonen landet er i. Tall fra Globalis (2013) viser at så mye som 46,6% av den tanzanianske befolkningen lever under fattigdomsgrensen, altså i ekstrem fattigdom. Verdensbanken definerer ekstrem fattigdom som at en kun har 1,90 dollar å leve for per dag, som betyr at grunnleggende fysiske behov som mat, klær og hus ikke blir dekket (FN-sambandet, 2016). Likevel defineres fattigdomsbegrepet ikke kun ut i fra inntekt. Det «begrenser også menneskers mulighet til å bestemme over eget liv og å ha en anstendig levestandard» slik definisjonen på fattigdom

lyder på FN-sambandets nettsider (2016). Human Development Index-en (HDI) som også tar hensyn til levestandard og sosial utvikling, rangerer Tanzania som land nummer 152 av 187 ulike land (UNDP, 2013). I utdanningssammenheng betyr dette at utrolig mange barn som går inn i skolen allerede er hemmet av dårlig ernæring og havner bakpå allerede fra start på grunn av den utbredte fattigdommens effekt på barnas fysiske og kognitive utvikling. Hele 37,7% av barn under 5 år var ifølge tall fra 2004/5 underutviklet, der særlig barna på landsbygda er rammet av underernæring (UNICEF, 2010, s.105). Som tiltak for å bekjempe fattigdom og oppnå økonomisk velstand har regjeringen i Tanzania allerede anerkjent betydningen av utdanning og utdannede borgere. Samtidig er prosentandelen av offentlig utgifter for finansiering av utdanningssektoren under den anbefalte minimumsgrensen på 20 % og regjeringen er bekymringsfullt lite åpne om sine budsjetter på dette området (UNICEF, 2010, s.6). Det er tydelig ut i fra dette kapitlet at landets økonomiske situasjon og regjeringens muligens tilbakeholdenhet av ressurser, har stor innvirkning på det førskoletilbudet som er og de mange utfordringene som så mange barn i Tanzania står ovenfor i dag.

2.2 Norge

2.2.1 Barnehagesituasjon

I Norge har institusjonen barnehage, tilsvarende et førskoletilbud eksistert i lang tid. Den første barnehagen ble opprettet i Trondheim allerede i 1837, da barnehager gikk under begrepet «barneasyl». Den gangen var ideen om barneasyl et beskyttet fristed for barna, men også på mange måter en beskyttelse av overklassens interesser i et samfunn som så seg truet av konsekvensene av fattigdommen. Utviklingen av barnehager skjedde i de to linjene som å være en sosial institusjon for de svakere stilte i samfunnet, men ble i takt med framveksten av velferdsstaten der kvinner også etter hvert var i arbeid et behov for flere familier og et større offentlig ansvar, også en pedagogisk institusjon (Blom, 2008, s.19-21). I 2002 ble det på Stortinget gjort en avtale om finansiering og styring av barnehagesektoren som ble kalt barnehagereformen (Ryste, 2013). I 2009 fikk barn en lovfestet rett å få barnehageplass i den kommunen en er bosatt i, som en del av barnehageloven (Korsvold, 2013, s. 70). Den raske økningen kan illustreres i andelen barn i barnehage gikk fra å være i underkant av 2% på 1950-tallet til at mer enn 90% av barn mellom 1-6 år går i barnehage i dag (Korsvold, 2013, s.61). Ideene om barnehagen, som har vært viktige helt siden utviklingen av de første barnehagene og småbarns pedagogikken i Norge, er ideene til den tyske pedagogen Frøbel. Helt fra begynnelsen lå hovedvekten i norske barnehager på lek og omsorg preget av hjemlig atmosfære, der lek og uteaktivitet ikke kun var en avveksling fra andre aktiviteter, men noe med egenverdi i barns utvikling (Blom, 2008, s.26).

Videre har andre lover og konvensjoner fått stor betydning på hvordan virksomheten av dagens barnehager i Norge drives. Både barns rettigheter i barnekonvensjonen og Norges egen lov om barnehage som i 2005 gav barn lovfestet rett til medvirkning, som også er nøkkelordene i den reviderte rammeplanen fra 2011 med barnehagens innhold og oppgaver. Rettighetsdiskursen og en barndomsforståelse som preges av å se barnet som aktive deltakere i egen utvikling og fellesskapet, rettssubjekter og selvstendig individer og ikke kun en del av familiekollektivet, var med å utfordre et tidligere syn på barn og barnehage (Korsvold, 2013, s.70). Disse lovene og retningslinjene har med sitt syn på barn også fått stor betydning for den oppdragelsesstilen som preger Norge i dag. For eksempel fikk vi loven som avskaffet fysisk straff i skolen i 1936 (Brenna, 2008, s.89). Foreldrenes rett til å straffe sine barn fysisk ble opphevet ikke før i 1972 og barneloven som tydelig uttrykker at det ikke er tillat med vold i oppdragelsen kom ikke før i 1987 (Neumann, 2014, s.516). I tillegg til disse lovene blir barn i Norge også beskyttet av instanser og organisasjoner som barneombudet, barnehuset, barnevernet, PPT, BUP, Unicef, Redd Barna og så videre som jobber for å sikre barns rettigheter.

Slik Blom beskriver det så har barnehagen gått fra «å stille krav til kompetanse hos personalet til å bli et lovregulert område med sterke offentlig engasjement, spesifiserte krav til personalet og lokalene, og politiske ambisjoner om full barnehagedekning» (2008, s.19). Regjeringen har i særlig nyere tid gitt uttrykt interesse og vektlagt områdene angående kvalitetssikring og kompetanseløft i barnehagen. På regjeringens egne nettsider uttrykker de at god kvalitet er med på å gi barn en god start og gode muligheter til å klare seg videre i livet. Videre vektlegger de gode språkferdigheter som en forutsetning for dette. Det innebærer blant annet arbeidet med minoritetsspråklig bakgrunn. Det står også at kvalitetsutvikling og barnehagen som samfunnsinstitusjon krever en stadig utvikling av personalets kompetanse. Det står; «Personalets faglige og personlige kompetanse er barnehagens viktigste ressurs og en forutsetning for at barnehagen skal være en god arena for danning, omsorg, lek, læring og sosial utjevning» (Kunnskapsdepartementet, 2017).

2.2.2. Økonomisk situasjon

Norge har med sin lange kyst og gode muligheter for fiske og fiskeoppdrett tjent godt på dette i lang tid. Gjennom de siste tiårene er det olje- og gass industrien som har dominert næringslivet. Norge har nytt godt av dette næringslivet og er i dag et av de landene i verden med høyest brutto nasjonalprodukt per innbygger (Globalis, 2016). Globalis omtaler Norge som «et rikt land med høy levestandard. Landet har et solid velferdssystem, og nyter godt av

store inntekter fra oljeindustrien» (2016). I den ferske rapporten med navn «Fairness of Children», utarbeidet av UNICEF, er Norge rangert som det nest beste landet å vokse opp i. Øverst på førsteplassen ligger Danmark og Norge deler sin andreplass med Finland og Sveits. (UNICEF, 2016, s.12). Selv om Norge ligger er rangert høyt oppe og scorer bra på områdene inntekt, helse, utdanning og livskvalitet, som rapporten baserer seg på, er det også barn som faller utenfor. I den samme rapporten kommer det fram at Norge ligger på 8.plass på opplevd livskvalitet, som betyr at 4,5 % av barna i Norge opplever å ha en dårlig livssituasjon (UNICEF, 2016, s.19).

Selv om Norge er et rikt land og en av de aller beste landene å vokse opp i så er likevel barnefattigdom et fenomen som rammer en del barn og som er økende. Når en skal regne ut tall for denne type fattigdom handler det ikke om en absolutt fattigdom, men en relativ fattigdom som viser ulikheter innad i det norske samfunnet. En slik fattigdom vil oftest ramme barnet sosialt i form av å gå glipp av fritidsaktiviteter eller bursdager også videre, men vil likevel kunne påvirke barnets livskvalitet (Rognmo, 2016). På Redd Barna sine nettsider ut i fra deres rapportering av Norges implementering av barnekonvensjonen at «Det er særlig barn som lever i fattigdom, barn med funksjonshemninger og barn som kommer til Norge som asylsøkere som behandles kritikkverdig. Det blir også gjort for lite for å forebygge vold og overgrep mot barn» (Sommerseth, 2014). De hevder også at Norge har en lang vei å gå for at vi kan si at alle barn får sine rettigheter oppfylt.

Teori

3.1 Barnekonvensjonen

3.1.1 Bakgrunn

Etter mye lidelse og ødeleggelser i de to verdenskrigene ble det utarbeidet en verdenserklæring om menneskerettigheter av FN. Denne erklæringen fra 1948 uttrykker og slår fast at alle mennesker er født frie, de har de samme rettighetene og deler det samme menneskeverdet (Smith, 2012, s.17). Det at disse rettighetene gjelder alle, uansett kjønn, hudfarge, religion, eiendom, og er noe som følger med det å være et menneske, fikk stor betydning for å forhindre gjentakelse av grusomme hendelser i historien som Holocaust under andre verdenskrig (Burr & Montgomery, 2003, s.137). Selv om en egen konvensjon for barns rettigheter ikke ble ferdigstilt av FN før i 1989, hadde ideen om å gi barn egne rettigheter for å ivareta barns særlige behov for beskyttelse og omsorg, eksistert lenge før dette. Allerede i

1924 hadde vi Declaration of the Rights of the Child i Genève-erklæringen, som ble anbefalt av Folkeforbundet. Den første initiativtakeren til at denne erklæringen skulle bli en egen konvensjon, var Polen i 1978, og innebærer at den er juridisk bindende for de stater som ratifiserer den (Smith, 2012, s.17). Arbeidet med denne konvensjonen viste seg altså å ta hele 11 år. I utgangspunktet var arbeidet med konvensjonen gjort slik at det var åpent for at alle statene som var representert i FNs menneskerettighetskommisjon kunne delta, og at alle andre medlemsland av FN kunne observere disse møtene (Naumann, 2014, s.513). Både Norge og Tanzania ratifiserte barnekonvensjonen i 1991, kun et år etter at konvensjonen trådte i kraft. Hvilke stater som var mest deltakende i dette arbeidet viser seg nok å ha fått en viktig betydning for hvilket syn på barn og barns beste som kommer sterkest til syne i konvensjonen, noe som jeg kommer tilbake til senere i kritikk-kapittelet.

3.1.2 Hva inneholder barnekonvensjonen?

Siden 1989 har FN altså, gjennom barnekonvensjon, stadfestet at alle barn har de samme rettighetene som voksne og i tillegg egne rettigheter som anerkjenner deres sårbarhet, gjeldende uansett hvilken stat de bor i (Burr & Montgomery, 2003, s.152). Kjørholt (2011, s.21) viser til en økende bekymring angående tidlig barndom i den globale politikken i løpet av det siste tiåret. Den verdensomspennende interessen for barns rettigheter og løfting av rettighetsdiskurser beskriver hun også som en følge av FNs vedtak av barnekonvensjon. Slik konvensjonen beskrives på FN-sambandets nettsider så er konvensjonen «den første internasjonale menneskerettighetskonvensjonen som gir barn en spesiell juridisk status» (FN-sambandet, udatert). Nyere tid har også vist en endring i synet på barndommens status og natur, med større fokus på barns individualisme, autonomi, kapasitet og kompetanse (Hallett, 2000, s.389). Disse endringene har igjen gitt større rom for å anerkjenne barns egne rettigheter.

Til sammen består FNs barnekonvensjon av hele 54 artikler (FN-sambandet, udatert). Bunkholdt og Kvaran (2015, s.45) trekker fram hvordan barnekonvensjonens rettigheter er utarbeidet rundt «de tre P-er», og kan grupperes i Provision (forsørgelse), Protection (beskyttelse) og Participation (deltakelse/medbestemmelse). Burr og Montgomery (2003, s.144, 145) trekker også fram «en fjerde P» som er Prevention (forebygging). De sier også noe om hvordan noen av disse p-ene overlapper hverandre, slik som beskyttelse og forebygging, i tillegg til at noen av de er mer kontroversielle enn andre, slik som deltakelse og medbestemmelse.

Barnekomiteen selv, fremhever spesielt fire artikler i barnekonvensjonen som generelle prinsipper for konvensjonen. Den første artikkelen gjelder artikkel 2 om ikke-diskriminering, den andre er artikkel 3 nr. 1 om barnets beste, den tredje er artikkel 6 om retten til liv og utvikling, og den fjerde er artikkel 12 om retten til å bli hørt (Smith, 2012, s.19). Disse generelle prinsippene får betydning for, og ligger ofte til grunn i tolkning av resten av rettighetene.

3.1.3 Globalisering av syn på barn og barndom

En kan se på vedtaket av FNs konvensjonen som en del av globaliseringen som skjer, og som en kilde til globalisering i seg selv. Bunkholdt og Kvaran (2015, s.46) belyser hvordan konvensjonen, med sin formidling av hva et barn er, hva som er barnets beste og hva en god barndom er, er med på å skape en globalisering av barndommen. Det har stor betydning at så godt som hele verdenssamfunnet har gått sammen om å ratifisere konvensjonen, noe som gir den både global politisk, moralsk og juridisk styrke (Smith, 2012, s.18). I dag har nemlig alle land i verden, med unntak av USA, signert og ratifisert FNs barnekonvensjon (FN-sambandet, udatert). Selve begrepet globalisering handler som oftest om «økonomiske, politiske, materielle og kulturelle forflytninger, kontakter og påvirkninger som i moderne tid skjer i en verdensomspennende målestokk» (Fosshagen, 2016). Det motsatte begrepet for å kalle dagens verden for global, vil være begrepet lokal, slik den i større grad var før. Montgomery (2003, s.68) setter spørsmålsteget ved om det i dag kan sies å finnes et «globalt barn». Hun trekker fram hvordan organisasjoner som FN eksporterer og forventer at stater tar til seg visse politiske filosofier som er uttrykt gjennom rettigheter og liberale verdier. I forhold til globalisering av barndom så kan vi også forstå FNs definisjon i barnekonvensjon om at man er barn fram til en alder av 18 år, som en måte å globalisere forståelsen av at en barndom varer fram til barnet er 18 år (Montgomery, 2003, s.69). En av den globaliserte, vestlige forståelsen av barndom som eksistere i dag, er barndom som et universelt stadiet eller periode i livet som er karakterisert av beskyttelse og frihet fra ansvar (Montgomery, 2003, s.71).

3.2 Barns beste

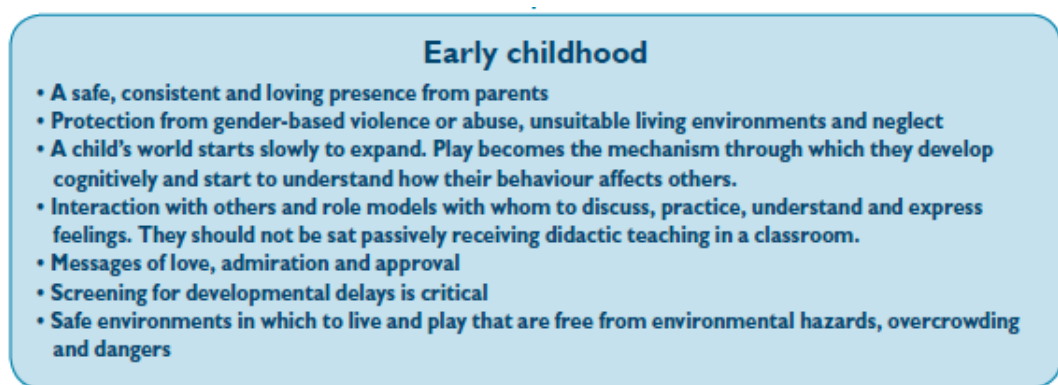
En av de grunnleggende, og mest sentrale prinsippene i barnekonvensjonen, er som tidligere nevnt, artikkel 3. Artikkelen uttrykker at ved alle handlinger som berører barn, så skal barnets beste være et grunnleggende hensyn (FN's konvensjon for barnerettigheter, forkortet utgave, 2000). Barnets beste skal handle om å ta utgangspunkt i det enkelte barnets behov og forutsetninger (Smith, 2012, s.53). Det forventes altså at barnet blir tatt vare på etter høyest mulig standard som er mulig, at barn alltid skal få dra nytte av den best mulige praksisen, noe

som også betyr at barns behov er satt høyere enn voksnes behov (Montgomery, 2003, s.148). I arbeidet med å forstå innholdet barnets beste-prinsippet trekker Haugli (2012, s.52) fram det å ta utgangspunkt i barnekonvensjonens syn på barn som kommer til syne i innledningen, grunnprinsippene og enkeltartiklene i konvensjonen. Det å gi én entydig, universell definisjon av begrepet barnets beste kan likevel være utfordrende av ulike grunner. Smith (2012, s.19) omtaler til og med dette barnets beste-prinsippet som et tolkningsprinsipp. Slik Haugli (2012, s.52, 53) skriver, så er barnets beste ikke konkret definert og det er relativt. Det betyr at det vil variere fra barn til barn. Forståelsen og tolkningen av det vil også kunne variere fra kultur til kultur. Begrepet barnets beste både forstås og praktiseres forskjellig i de ulike samfunn og kulturer, i tillegg skal barnets livssituasjon og individuelle behov tas hensyn til (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s.48). Hvilken forståelse eller tolkning en gjør av begrepet barnets beste påvirkes i stor grad av hvilke verdier en har til grunne og hvilket syn en har på barn og barndom. Det at barndom er en sosial konstruksjon, vil også bety at barndom og oppdragelse av barn vil variere fra samfunn til samfunn, noe som igjen påvirker synet på hva som er til barnets beste (Montgomery, 2003, s.68). Dette kan også støttes av det kulturperspektivet Korsvold (2013, s.62) tar når hun sier at barndom hverken er naturgitt eller universell, men først og fremst kulturskapt. Samtidig trekker hun i tillegg fram at barnet også er biologisk konstituert, slik at det ikke vil være nok å se på selve barnet som et kulturfenomen.

Likevel kan en ut i fra prinsippets formulering, forstå at det deler en grunnleggende forståelse om respekt for barnets fulle menneskeverd og integritet, og at tankene er rettet mot barnet i alle handlinger og avgjørelser som gjelder dem (Haugli, 2012, s.52). Videre handler barnets beste noe om, som nevnt tidligere, å dekke barnets behov som innebærer både psykiske og fysiske behov. Disse behovene kan igjen inndeles i de grunnleggende og de andre viktige. De grunnleggende psykologiske behovene betegnes som blant annet behovene for omsorg, beskyttelse, stabilitet og å få og gi kjærighet. De andre viktige behovene omhandler i større grad barnets plass i miljøet det lever i, om mulighet for utvikling i dette miljøet, med stimulans, tilgang til venner, veiledning av voksne og selvstendighet (Haugli, 2012, s.53).

Ettersom barns behov og interesser forandres og er individuelle, kan man se viktigheten av å innhente kunnskap fra aktuell forskning, studier, statistikk og kartlegging, i tillegg til kjennskap og kunnskap om enkeltbarnets situasjon og forutsetninger (Haugli, 2012, s.53). I dag finnes det en hel del modeller, teorier og fagstoff om barns utvikling og barndom etter mange år med forskning, kanskje særlig innen vestlige forståelser. Selv om forståelsen av barns beste kan variere, bør likevel noen helt grunnleggende, kunnskapsbaserte behov som gir

grunnlag for en god utvikling for barn, være kjent eller gjøres kjent for alle som har med barn å gjøre i denne verden. FN-organisasjonen UNICEF er en av flere viktige internasjonale organisasjoner som jobber for å bedre barns oppvekstsvilkår over hele verden. UNICEF har utarbeidet en modell (Modell 1) som konkret trekker fram viktige nøkkelbegreper som har betydning for barns optimale utvikling og oppvekst i sine tidlige år. Denne modellen er en av flere verktøy for å få en mer konkret forståelse av barnets beste-prinsippet fra barnekonvensjonen.

Modell 1: UNICEF, 2010,

s.41.

I modellen finner vi viktige begreper som relasjoner bygget på trygghet, stabilitet og kjærlighet, beskyttelse, lek, gode rollemodeller, aksept, anerkjennelse og trygt miljø.

3.3 The African Charter

I tillegg til FNs barnekonvensjon finner vi i flere av de afrikanske landene en annen rettighetsplan med navn; The African Charter on Children's Rights and Welfare, utarbeidet av The Organization of African Unity (OAU) og som trådte i kraft i 1999. Charteret deler mange likheter med barnekonvensjonen, som artikler og prinsipper om ikke-diskriminasjon, rett til liv, overlevelse og utvikling og det overordnede barnets beste-prinsippet (Kjørholt, 2011, s.23). Bakgrunnen for at dette charteret ble utarbeidet var at medlemmer av OAU mente at barnekonvensjonen måtte gjøres mer relevant for de bekymringene og problemene som flere afrikaner møter, slik som; apartheid, flykninger, barnesoldater, alvorlig fattigdom, mangel på grunnleggende sosiale fasiliteter, væpnede konflikter og så videre (Burr & Montgomery, 2003, s.160). Kjørholt (2011, s.24) trekker også fram charterets anerkjennelse av at barns beste i afrikanske land er i fare ved å si at de fleste afrikanske barns situasjon er kritisk på grunn av ulike alvorlige utfordringer som disse landene møter.

I charterets innledning anerkjennes også den afrikanske kulturen som en fordel og kvalitet for afrikanske barns barndom. Charteret uttrykker at fordelene ved den kulturelle arven, historiske bakgrunnen og verdiene av den afrikanske sivilisasjonen skal inspirere og karakterisere refleksjonen av rettighetene og velferden til barnet (ACRWC, 1990)

Den største forskjellen på barnekonvensjonen og den afrikanske charter er charterets formulering av barns ansvar og plikter. I Barnekonvensjonen brukes disse ordene kun når det gjelder hvilke ansvar og plikter de voksne har for barn (Burr & Montgomery, 2003, s.160). I artikkel 31, med navn «Responsibility of the Child», fastslås det at alle barn har ansvar innen familien og samfunnet, staten og andre juridisk anerkjente samfunn og det internasjonale samfunnet. Tilpasset barnets alder, evner og forutsetninger, tillegges barnet plikter som; å jobbe for familiens samhold, respektere foreldre og de eldre og hjelpe til hvis nødvendig, å tjene sin nasjonale samfunn med å bidra med sine fysiske og intellektuelle evner, bevare og styrke sosial og nasjonal solidaritet, afrikanske kulturelle verdier og selvstendigheten og integriteten av sitt land, og til slutt å bidra best mulig, til alle tider og nivåer for forfremmelsen og oppnåelsen av The African Unity (ACRWC, 1990). Kjørholt (2011, s.25) belyser disse barnas ansvar som en sterk kontrastforskjell i forestillingen om hva et barn er, i forhold til den som presenteres i barnekonvensjonen. Hun trekker også fram den mulige spenningen som skapes i det barnet både gis rettigheter til å uttrykkes seg, men samtidig også plikter å respektere og adlyde sine foreldre og eldre, slik det står i charteret.

3.4 Betydningen av kulturelle perspektiver

Som gjort rede for tidligere så kan vi si at kultur spiller en sentral rolle i tolkningen og anvendelsen av prinsippet om barnets beste. Slik Burr og Montgomery (2003, s.168) poengterer så er de aller fleste land i verden i dag enige om at barn trenger rettigheter, men en enighet om akkurat hva disse skal inneholde og kan bli tatt i bruk er mye vanskeligere. For å se nærmere på de ulike perspektiver på barn som finnes i ulike deler av verden, kan man se ut i fra de to perspektivene som er representert i den individualistiske og kollektivistiske kulturen. Slik som de to landene Tanzania og Norge er presentert i denne oppgaven, kan vi også si at de representerer hver sin kultur fra to ulike deler av verden og med hvert sitt syn på barn.

3.4.1 Kollektivistisk kultur

Den kollektivistiske kulturen står særlig sterkt i de fleste afrikanske landene. Avhengighet og tilknytning får større fokus enn autonomi og uavhengighet, i den kollektivistiske kulturen (Jåvo, 2010, s.65). Her er det verdier som fellesskapet som står sentralt. Johannessen (2007,

s.78) trekker fram tankegangen som preger vestafrikanske land der mennesket først blir individ gjennom dets forhold til andre mennesker. Videre kommer synet på individet, som barnet, fram i sitatet; «Individet eksiterer i og for fellesskapet, og dets følelser og handlinger får kraft og logikk fra fellesskapets følelser og handlinger» (Johannessen, 2007, s.78). I den kollektivistiske kulturen blir barna altså født inn i en storfamilie, der det blir fellesskapet som bestemmer barnets plikter og rettigheter. Det afrikanske charteret som gir ansvar til barn, som redegjort for tidligere, er et uttrykk for en kollektivistisk kultur. En tradisjonell kollektivistisk oppdragelse innebærer blant annet lite verbal kommunikasjon, men mye kroppskontakt, voksne leker ikke med barn, forventning om at barnet tilpasser seg den voksne, mer indirekte anerkjenning, barnet tildeles faste oppgaver i husholdningen, gutter og jenter oppdras forskjellig og at familiefellesskapets «ære» er viktigere en individuell markering (Sand, 2008, s.61-62). Lydighet står også som en viktig del av den kollektivistiske oppdragelsen, særlig fordi barnet ofte betraktes som en «livsforsikring» for foreldrene (Jávo, 2010, s.67). Da Rocha Lordelo og Röthle skriver at barneomsorg i kollektivistiske kulturer er «innrettet mot en aksept for foreldrenes moralske autoritet med betoning av lydighet, underordning, konformitet og respekt» (Da Rocha Lordelo & Röthle, 2009, s.60). Realiteten er at for familien så sees barna på som eiendeler og fra tidlig alder så er barnet deltakende og bidragsyter i den hverdagslige økonomiske og sosiale (re)produksjonen, noe familien er helt avhengige av for deres overlevelse og eksistens (Kjørholt, 2011, s.25).

3.4.2 Individualistisk kultur

Den individualistiske kulturen står sterkt i flere av de vestlige landene og landene i nord. Her er det autonomi og uavhengighet som får størst fokus, framfor avhengighet og tilknytning (Jávo, 2010, s.65). Det individualistiske synet på mennesket og barn fungerer i dag som et ideal syn. Her er det verdier som å anerkjenne barnet som et autonomt individ med rettigheter og som en sosial, kompetent og delaktig aktør i eget liv som er viktig. Dette synet sentrerer altså rundt kognitive ferdigheter, det selvstendige og selvstendige relasjoner (Da Rocha Lordelo & Röthle, 2009, s.60). Moderne individualistisk oppdragelse karakteriseres av at barnet oppfattes som kommunikativ partner fra fødselen, voksne forventes å delta i barns lek, bruk av belønning og ros, forventning om at barnet tar initiativ i samtale med voksne, de har få faste oppgaver og det er viktig å utvikle selvstendighet og individualitet (Sand, 2008, s.61-62). I forhold til barnekonvensjonen sies det at «det å ta barns rettigheter på alvor tilsier at både behovet for beskyttelse av barnet og anerkjennelse av barnets rett til selvstendig utøvelse av rettigheter, medinnflytelse og medbestemmelse må tas alvorlig» (Haugli, 2012, s.52).

Disse verdiene ser vi at går igjen i den individualistiske kulturen og gir forståelse for at barnekonvensjonen i stor grad er preget av et individualistisk syn på barn og barndom. Andre rettighetsartikler, utover artikkelen om barnets beste, som uttrykker barns rett til tidlig utdanning, til å si sin mening og ikke minst bli hørt, er artikler fra konvensjonen som er med på å anerkjenne barn om individer og kompetente sosiale subjekter, slik det individualistiske synet på barn verdsetter (Kjørholt, 2011, s.22). Begrepet barn som subjekt kan knyttes til begrepet human becomings. Human becomings handler om at barnet skal «anerkjennes som kompetente sosiale aktører, som produsenter og konsumenter av kultur og som aktive bidragsytere i utformingen av eget og andres liv» (Seland, 2011, s.162).

3.5 Betydningen av ressurser for barnets beste

Slik som kulturelle forhold i en stat har innvirkning på hvordan barnets beste-prinsippet blir tolket og anvendt, har også statens ressurser innvirkning. Ressurser regnes som regel å omfatte de økonomiske, menneskelige og organisasjonsmessige ressurser (Smith, 2012, s.20). I barnekonvensjonen, artikkel 4, uttrykkes det at statene skal treffe tiltakene for å gjennomføre rettighetene «i størst mulig utstrekning innenfor de ressurser de har til rådighet, om nødvendig innenfor rammene av internasjonalt samarbeid» (FN's konvensjon for barnerettigheter, forkortet utgave, 2000). Artikkelen viser en bevissthet over at noen land, særlig utviklingsland, møter utfordringer i forhold til tilgang på ressurser for realisering av rettighetene. Særlig i de rurale områdene i utviklingsland, utkantstrøkene, er det mangel på ressurser som gir utfordringer for barns helse og utdanningstilbud (Smith, 2012, s.21). Likevel kan en si at mangel på menneskelige ressurser i et industrialisert land, som for eksempel mangel på mennesker med barnefaglig kompetanse, også kan føre til problemer her. Vi vet også at barnefattigdom også forekommer i industrialiserte land, som ofte omhandler sosiale forhold, slik det er gjort rede for tidligere i oppgaven om situasjonen i Norge. For de industrialiserte, rike, landene kan artikkelen også forstås som en plikt for dem å bidra gjennom internasjonalt samarbeid med andre utviklingsland (Smith, 2012, s.20,21).

Det er også klart at en viktig forutsetning for at barnekonvensjonen skal kunne brukes for å sikre at barnets beste tas hensyn til er at det tas i bruk ressurser for at både barn og alle som har med barn å gjøre, kjenner godt til konvensjonen. I barnekonvensjonen finner vi artikler som uttrykker statens plikt for gjøre konvensjonens innhold alminnelig for voksne og barn. For å innfri dette må konvensjonen være pensum i både skolen og høyere utdanninger som har med barn å gjøre (Smith, 2012, s.21).

3.6 Kritikk av barnekonvensjonen

Som presentert i tidligere avsnitt over så er det ulike måter å forstå barnets beste på. Dette avhenger ofte av hvilket syn på barn som er gjeldene i de ulike kulturer og tradisjoner i et land. Hvilken økonomisk og sosial situasjon landet befinner seg i, har også betydning for hvilke hensyn til barnets beste som praktiseres. Hovedpunktene i kritikken som er blitt rettet mot konvensjonen er innholdet av for generelle prinsipper og vestlig forståelser av hva et barn er og hva som er barns beste.

3.6.1 Generelle prinsipper

Kritikken rettet mot generelle prinsipper i barnekonvensjonen bunner blant annet i at de er skrevet for abstrakt og tilbyr over-generaliserende intensjoner i en verden der barn lever i veldig ulike kontekster (Burr & Montgomery, 2003, s.156). Disse prinsippene kan ofte framstå som nokså luftige fenomener og står også i fare for å bli så «generelle og abstrakte at de savner konkret innhold, og gir dårlig grunnlag for å begrunne et standpunkt» (Haugli, 2012, s.55). Dette betyr for eksempel at det nokså abstrakte prinsippet om at alle skal ha rett på god helse og dermed få hjelp ved sykdom, forutsetter i stor grad at den lokale situasjonen er slik at den tilbyr dette. Faktorene som spiller inn vil være om et slikt tilbud er gratis, om alle har like muligheter til å benytte seg av tilbudet, foreldre og omsorgspersonenes holdning til slik hjelp, religion og kulturell praksis. Et annet generelt prinsipp som preger barnekonvensjonen og som ikke er definert i konvensjonen og som dermed åpner for egen tolkning, er prinsippet om barnets beste. Haugli (2012, s.55) trekker fram risikoen for at prinsippet blir uforpliktende og verdiløst dersom det brukes i en altfor generell betydning og med et ubestemt innhold, slik at prinsippet blir veldig åpent. Som sagt, åpner et slikt prinsipp for tolkning og en mulig «innsnugling» av kulturelle hensyn. Med mangel på spesifikke standarder til dette prinsippet kan det altså brukes til å legitimere for praksiser som er normen et sted, men som sees på som skadelig i en annen (Kjørholt, 2011, s.23). Slik konvensjonen er formulert i andre artikler, åpnes det også for tolkningsspørsmål. Et annet eksempel er artikkel 4 der det uttrykkes at statene skal bruke «ressurser de har til rådighet» eller «i størst mulig utstrekning», noe som i stor grad avhenger av hvilken prioritering staten gjør av barn (Smith, 2012, s.20).

3.6.2 Vestlige forståelser

Både Menneskerettighetene og barnekonvensjonen, naturlig nok, kan sies å representere en vestlig forståelse av mennesket, barnet og barndom. Som redegjort for tidligere dreier det seg om et individualistisk rettet syn på mennesket og barnet som autonomt, selvstendig,

deltakende vesen med medfødte rettigheter. Likevel er det slik at denne vestlige forståelsen ikke er særlig enkel å overføre til andre samfunn der en slik forståelse rett og slett ikke eksisterer (Burr & Montgomery, 2003, s.140). I noen samfunn eksisterer ikke en gang begrepet «rettighet» og hele konseptet med rettigheter kan bli sett på som en måte å pålegge andre samfunn vestlig kulturelle verdier. I de fleste landene i sør representerer forståelsen et brudd med tradisjonell praksis og lokal forestilling om hva et menneske er (Kjørholt, 2011 s.22). Særlig rettigheten om medbestemmelse og deltakelse vil i noen samfunn være problematisk, sett i forhold til retten til mat, helse og skole, som de fleste vil enes om (Burr & Montgomery, 2003, s.144). Ikke finnes det heller tilstrekkelig empiriske studier av gjennomføringen av barnekonvensjonen i forskjellige kulturelle kontekster, i tillegg til tilstrekkelig teoretisering av hva det faktisk betyr å gi unge barn medbestemmelse og deltakelses rett innen førskole utdanning og omsorg (Kjørholt, 2011, s.23).

Bakgrunnen for dominansen av denne forståelsen går tilbake til utarbeidingen med barnekonvensjonen som bestod av en arbeidsgruppe i hovedsak representert av representanter fra europeiske land, der det særlig var de nordeuropeiske og skandinaviske landenes representanter som var til stede på alle møtene og regelmessig arbeidet med konvensjonen, og som hadde autoritet og posisjon til å kunne ta beslutninger (Neumann, 2014, s.513).

Afrikanske land sendte derimot få representanter, i tillegg stilte ofte ikke representanter fra afrikanske og asiatiske land på møtene av ulike grunner, noe som bidro til at de afrikanske, asiatiske og arabiske representantene var på et lavere nivå slik at de ikke kunne ta beslutninger på vegne av sine regjeringer og viktige synspunkter fikk ikke gjennomslag.

Uenighetene om barnekonvensjonen handlet i størst grad om en uenighet om synet på barn, på familien og barnets plass i samfunnet. Det at barn skulle få religionsfrihet for eksempel var noe som representanten fra Senegal var motstander av. Visstnok var dette noe som ble tatt opp mot slutten av forhandlingene som gjorde det lettere å avfeie det, til tross for at ingen av artiklene i konvensjonen ble vedtatt før alle var enige. Smith (2012, s.18) beskriver det som nærmest utrolig at det ble enstemmig vedtak om konvensjonen selv om den representerte en helt ny tankegang for veldig mange land da den ble vedtatt. Neumann (2014, s.514) trekker fram betydningen av runde formuleringer av artiklene for å oppnå enighet, i tillegg til innsnevring av rommet for diskusjon og forhandlinger, styrt av arbeidsgruppens formann, for å nå den satte fristen for ferdigstilling. En annen viktig faktor for enighet ble også muligheten til å reservere seg fra artikler ved ratifisering, så lenge det ikke er uforenlig med konvensjonens formål og hensikt (Smith, 2012, s.18).

Metode

4.1 Valg av metode

I denne oppgaven så har jeg i hovedsak tatt for meg to rapporter fra FNs barnekomité og analysert disse rapportene, en om Norge og en om Tanzania. Jeg har med dette valgt dokumentanalyse som en av mine metoder. I tillegg til dokumentanalyse så har jeg gjennomført et intervju med en informant med spesiell erfaring og kompetanse på området. Analyse av dokumenter og intervju er to av flere typer/typiske innsamlingsmetoder for kvalitativ forskningsmetode. Det helt sentrale ved en slik metode er fortolkning, som blir verktøyet for å oppnå forståelse av sosiale fenomener (Bergsland & Jæger, 2014, s.67). Hensikten med å ta i bruk mer enn én metode handler om muligheten til å få inn flere synspunkter på den valgte problemstillingen. Begrepet metodetriangulering brukes ofte om slik kombinerings av data og metode (Grønmo, 2004, s.67).

4.2 Dokumentanalyse

Slik det forkommer i begrepet, er det dokumenter som er kilden for datainnsamlingen. Et tekstbaser dokument kan være vanskelig å gi en entydig definisjon, men en kan si i denne sammenheng at det kan regnes å være alt fra private dagbøker og brev til offentlige dokumenter som stortingsmeldinger eller årsrapporter (Thagaard, 2013, s.59). I denne oppgaven er de to utvalgte dokumentene som blir brukt som kilde for analysen, to offentlige dokumenter skrevet og publisert av FNs Barnekomite. Bergsland og Jæger (2014, s.76) peker på hvordan en for å få mest mulig utbytte av dokumentene i en dokumentanalyse så kreves det systematisk informasjonssøking og en kildekritisk gjennomgang. Denne informasjonssøkingen beskriver analysens mål om å finne fram til og fortolke uttrykksformer og meningsinnhold, ofte utover det som direkte er skrevet og en helhetlig sammenheng i den konteksten dokumentet er satt i. Dokumentanalyse kan også kalles kvalitativ innholdsanalyse der systematisering av ulike innholdselementer blir kilde for å belyse den spesifikke problemstillingen. Slik Grønmo skriver så kan det «dreie seg om å få et innblikk i hvilke fortellinger, argumenter, standpunkter, holdninger eller verdier som står sentralt i ulike tekster» (Grønmo, 2004, s.142). Ut i fra min problemstilling så handler analysen akkurat om det å finne fram til disse dokumentenes argumenter, standpunkter, holdninger og verdier omkring barns rettigheter og barnets beste. Innholdsanalyse blir ofte brukt som

framgangsmåte for en diskursanalyse som, i likhet med min oppgave, handler om å forstå systemet av ideer, oppfatninger og begreper om forhold i samfunnet (Grønmo, 2004, s.282).

Utfordringene ved dokumentanalyse kan være å få oversikt over informasjonen og vite hvor en skal begynne når en står ovenfor et omfattende tekstmateriale. I forhold til dokumentanalysens hensikter kan framgangsmåten som sier at man først organiserer data etter tema ved å redusere, systematisere og ordne, for så å analysere og tolke ved å utvikle fortolkninger av og perspektiver som finnes i datamaterialet være hjelpsom (Johannesen, Tufte & Christoffersen, 2015, s.165).

Analysen som er blitt gjort i denne oppgaven har vært gjort mye etter denne framgangsmåten. Dokumentene jeg har analysert har vært på engelsk og preget av et juridisk språk som til tider har vært utfordrende. Likevel har prosessen handlet mye om å klare å begrene omfanget og plukke ut det mest relevante for problemstillingen min. Fokuset i analysen ble på de første delene av rapporten som handler om hovedbekymringer og generelle som data for å svare på problemstillingen min. Et annet fokus ble også å analysere det som står og kommer til syne mer indirekte ved å se på rapportens helhet.

4.2.1 Kildekritisk vurdering

For min valgte metode, dokumentanalyse er det viktig at dokumentene man ønsker å anvende «vurderes ut i fra troverdighet og representativitet i tillegg til om de har relevans og betydning for prosjektets problemstilling (Bergsland & Jæger, 2014, s.76). Som tidligere nevnt er kildekritisk gjennomgang viktig for å få fullt utbytte av dokumentene. Her vil jeg avgrense kildekritikken til de to hoveddokumentene som er kilden for de funnene og det datamaterialet.

Grad av *tilgjengelighet* er ett av vurderingene en kan gjøre seg. I og med at jeg har valgt de to offentlige dokumentene/rapportene fra FN's barnekomité som kilde for min samfunnsvitenskapelige studie, var kildene veldig tilgjengelige å regne. Begge dokumentene var tilgjengelig ute for alle å laste ned på FN's nettsider. Dokumentenes *relevans* i forhold til studiets problemstilling kan vurderes som relativ stor i forhold til at dokumentene faktisk er nevnt i selve problemstillingen. Det at problemstillingen legger vekt på holdninger og standpunkt som kommer til uttrykk i FN's dokumenter, fremfor personlige, gjør også dokumentene helt relevante og nødvendige for oppgaven. Dokumentenes *autentisitet* handler om de kan regnes som ekte eller ikke. De utvalgte FN dokumentene som jeg analyserer er som sagt hentet fra den samme internasjonale organisasjonens egne nettsider, begge som primærkilde og i originalversjon på engelsk. Det er dermed med nokså god sikkerhet at en kan

regne at det er de er produsert og publisert av den opprinnelige og riktige aktøren barnekomitéen som er en del av den store organisasjonen FN. Med det store apparatet og mengden spesialister, representanter og instanser som er involvert i utarbeidelsen av disse dokumentene som i stor grad er preget av et juridisk og seriøse formuleringer, er med på å styrke dokumentenes *troverdighet*. En kan på grunnlag av dette mene noe om at dokumentene mest sannsynlig har liten grad av meningsstyringer som for eksempel er utformet ironisk, eller at det er opplyst feilaktig informasjon for å fremme bestemte interesser. Likevel kan slik kildekritisk vurdering av dokumenter være noe vanskelig, men i og med at disse dokumentene verken er gamle og at de er resultat av et internasjonalt samarbeid, kan en likevel ha en viss sikkerhet i den vurderingen som er gjort (Grønmo, 2004, s.136-137).

4.3 Intervju

Det kvalitative forskningsintervjuet kan karakteriseres som en samtale mellom intervjueren og informanten med en struktur og et formål som ofte er å forstå eller beskrive noe. (Johannesen m.fl., 2015, s.135). I denne oppgaven har jeg tatt for meg den mest utbredte for men for kvalitativt intervju som kalles delvis eller semi-strukturert intervju. I denne typen intervju fungerer intervjuguiden mer som en oversikt over temaer og generelle spørsmål som intervjuet skal handle om. Med noen forhåndsbestemte temaer og spørsmål med åpenhet for nye temaer og innspill underveis, fra begge parter, gjør at metoden kan gi god balanse mellom standardisering og fleksibilitet (Johannesen m.fl., 2015, s.139). I forkant av intervjuet jeg gjennomførte, som ble gjennomført via telefon, fikk informanten min tilsendt en intervjuguide med temaer og spørsmål. Dette gav informanten mulighet til å forberede seg noe på forhånd og gjorde det enklere for informanten å følge gangen i intervjuet i og med at vi kun hadde kontakt gjennom telefon. Intervjuguiden var utformet med både større generelle spørsmål og underspørsmål for å prøve og sikre utdypende svar og funn til oppgaven.

Informanten jeg etter hvert kom i kontakt med gjennom tips fra familie som selv har vært aktiv i UNICEF, var en representant av denne internasjonale organisasjonen som tilhørte informasjonsavdelingen i UNICEF Norge. UNICEF er en viktig samarbeidspartner for FN, med et spesielt ansvar for å hjelpe myndigheter med å gjennomføre barnekonvensjonen, gitt av FN (Smith, 2012, s.23). Informanten har en lang bakgrunn på 16 år i organisasjonen og har mye kunnskap og erfaring knyttet direkte til formidling og bruk av barnekonvensjonen både i Norge og om globale og internasjonale spørsmål. Dette ble også synlig i de svarene jeg fikk som var veldig utfyllende, tydelig og informative. Selve intervjusituasjonen var nokså ny for meg fordi jeg kun har erfaring med å intervju informanten min i samme rom som den.

Årsaken til at intervjuet ble gjort over telefon var av praktiske grunner fordi vi befant oss i ulike byer og informanten uttrykte at det var hektiske tider i arbeidet sitt. Likevel opplevde jeg at ettersom vi hadde kommunisert via mail i god tid i forveien for å avtale intervjuet og for å sende intervjuguiden og informanten var veldig positiv til å bidra gjorde at atmosfæren/stemningen var positiv allerede fra start. Det hadde nok også betydning at vi sammen fra start ble enige om at gangen i intervjuet var at jeg stilte spørsmål og hun svarte men at vi hadde det åpent for å gå utenom spørsmålene slik at det ble en dialog.

4.3.1 Forskningsetikk

Med hensyn til etiske retningslinjer har jeg holdt informanten anonym ved ikke å oppgi informantens navn. Dette handler om å bevare informantens personvern og oppgavens konfidensialitet (Thagaard, 2013, s.28). Informanten ble også informert på forhånd at telefonsamtalen ville bli tatt opp for så å bli slettet etter transkribering.

4.4 Metodevurdering

For å vurdere metodene som er blitt brukt i denne oppgaven er det vanlig å se på metodens og datamaterialets reliabilitet og validitet. Reliabilitet handler om i hvilken grad gjennomføringen av metodene og datamaterialet er troverdig (Bergsland & Jæger, 2014, s.80). Både datamaterialet i dokumentanalysen og intervjuet er blitt behandlet og kodet på en ordentlig måte og også senere i drøftingen vært mulig å støtte opp mot relevant teori. Å kode og kategorisere kvalitative data vil si å gjøre en oppdeling av materialet i ulike elementer for så å dele disse inn i ulike typer eller grupper (Grønmo, 2004, s.282). Det kan nemlig argumenteres med at «selv om dokumenter og intervju-/observasjonsdata har ulik opprinnelse, behøver ikke analysen av dem å være så forskjellig» (Johannesen m.fl., 2015, s.164). Å ta i bruk mer enn en metode kan være mer tidkrevende, men det kan også sees på å gi større troverdighet ved å representere flere synspunkter rundt spørsmål knyttet til problemstillingen, enn kun egen tolkning. Reliabiliteten til analysen av dokumentene og svarene i intervjuet kan eventuelt kritiseres ut i fra om de i nok grad er nyanserte og ikke i for stor grad kun har hensikt i å fremme egne, personlige holdninger og meninger om temaet. Man kan også se på bruk av telefonsamtale i forhold til at jeg gjennom denne kun hadde hatt mulighet til å påvirke svarene gjennom tale, men samtidig kan en også stille seg spørrende til om situasjonen likevel ikke var personlig nok at svarene i mindre grad representerte informantens helt egne meninger og oppfatninger, men mer organisasjonens standpunkter.

Validitet handler om gyldigheten og kvaliteten av dataene og tolkningene som er blitt gjort for å belyse fenomenet som studeres ut i fra problemstillingen (Bergsland & Jæger, 2014, s.80). Resultatenes validitet fra dokumentanalysen kan vurderes blant annet ut ifra at tolkningene ble gjort med et bredt teorigrunnlag som også inneholdt kritiske og kulturelle perspektiver slik at tolkningene gjøres med perspektiver utover de som preger miljøet som jeg befinner meg i der barnekonvensjonens grunntanker har sin opprinnelse. Svarene informanten min kom med opplever jeg som gyldige og relevante i forhold til informantens brede kunnskap og bakgrunn i en organisasjon som også jobber tett med organisasjonen bak dokumentene som analyseres i oppgaven. Selv om informanten uttrykte at hun hadde hatt liten tid til å se på spørsmålene på forhånd, opplevde jeg likevel at hun hadde mye å komme med og ga tydelige, utdypende svar. Ved å få mindre tid til å se på spørsmålene på forhånd kan muligens også sees på en måte å få inn ærlige svar der informanten ikke har hatt god nok tid til å eventuelt revurdere eller vurdert om svarene er politisk korrekte nok og liknende.

Funn og drøfting

«Hvilke perspektiver på barns rettigheter og barns beste komme til uttrykk i barnekonvensjonen og FNs barnekomité's rapporter om Tanzania og Norge?»

Slik problemstillingen for denne oppgaven lyder så har analysen av dokumentene fra FNs barnekomité til Tanzania og Norge og intervju med UNICEF handlet om hvilket syn på barns rettigheter og barns beste som kommer til uttrykk. Avgrensningen av oppgaven gjør at hovedfokus i rapportene er utvalgte deler av rapportenes hovedområder av bekymring og anbefalinger. Analysen legger mest vekt på de generelle gjennomføringstiltakene av rettighetene i de to landene, deretter de generelle prinsippene, deriblant prinsippet om barns beste, og andre områder av rettighetsartiklene som for eksempel omsorgssituasjoner eller utdanning.

5.1 Generelle gjennomføringstiltak

I første del av rapportene presenteres som sagt hovedbekymringene og generelle målinger av implementeringen av konvensjonen. Bekymringene komitéen uttrykker om Tanzania handler blant annet om at landet fortsatt henger etter fra forrige rapportering, implementeringen av barnekonvensjonen i lovverket, utarbeidelsen av nasjonale planer som er positivt, men som gjennomføres i liten grad på grunn av utilstrekkelig tildelte ressurser. Det uttrykkes også bekymring over lite klarhet i hvem i staten som har ansvar for oppfølging og gjennomføring

av barnekonvensjonen, lite organisert overvåking og evaluering av ressursbruken for barnekonvensjonen og barn, behov for bedre innsamling, dokumentering og analysering av data om barns situasjon, lite bevisstgjøring av konvensjonen for folket og særlig også barna selv (CRC/TZA, 2015, punkt 6-22). I Norge handler hovedbekymringene rundt implementeringen av konvensjonen blant annet om samordningen mellom staten og kommunene i landet og at implementeringen av rettighetene varierer stort i kommunene, noe som særlig rammer sårbare barn, at komitéens forslag om å gi Barneombudet mandat til å motta klager fra barn ikke er blitt tatt ifølge. Det uttrykkes også bekymring at til tross for at staten bevilger mange nye ekstra stillinger i kommunene, så blir de ikke nødvendigvis brukt for å forbedre tjenestene for barn, og at tjenestene allerede er varierer, slik at noen tjenester er sterk underbemannet og mangler tilstrekkelige ressurser. Det er også en bekymring at den bevisstgjøringen om konvensjonen og opplæringen av folk som jobber med barn som gjøres, ikke er tilstrekkelig, og at de myndigheter med ansvar for barn ikke er godt nok informert om de rettighetene barn har nedfelt i konvensjonen (CRC/NOR, 2010, punkt 5-18).

5.2 Implementering av barnekonvensjonen

Bekymringene rettet til Tanzania og Norge trekker begge steder fram en bekymring om implementeringen av konvensjonen. I Tanzania handler det i hovedsak om implementeringen av konvensjonen i lovgivningen. I Norge handler det om at implementeringen varierer i de ulike kommunene rundt om i landet. Det at komitéen higer mot at barnekonvensjonen burde være en implementert del av statenes lovgivning kan støtte tanken om, og synet på barns rettigheter, som at konvensjonen gir barn en spesiell juridisk status (FN-sambandet, udatert). Å gjøre barns rettigheter som en del av lovgivningen i statene løfter også fram viktigheten av barns rettigheter og alvoret om barns individualisme, autonomi, kapasitet og kompetanse (Hallett, 2000, s.389). Som informanten uttrykker så løfter konvensjonen barnet som et selvstendig rettssubjekt. Selv om komitéen roser Norge for sin innstas i arbeidet for å harmonisere den norske loven med konvensjonen, likevel oppmuntres både Norge og Tanzania til å fortsette arbeidet med å fullstendig implementering og gjennomføring av den. Dette kan forstås som synet på at rettighetene må sette ut i liv for at de skal gjelde/fungere. Slik informanten min også uttrykte så *«mange land som kanskje mere har ratifisere den mer for å være politisk korrekt og ja kanskje ikke viser den største viljen til å prioritere barns beste»*.

5.3 Oppfølging og overvåking

Videre retters det en bekymring i begge landene om tilstrekkelig oppfølging og overvåking

som sikrer at rettighetene blir ivaretatt. I Tanzania handler dette om uklarhet om hvem i staten som skal ta dette ansvaret og at ressursene som skal gå til barna faktisk går til barna og at det gjøres et arbeid for å kartlegge barns situasjon som forutsetning for faktisk å kunne hjelpe dem. I Norge dreier det seg også om å se til at de ressursene som tildeles kommunene for å bedre barns situasjon, faktisk gjør dette og gagnar barnets beste. Dette kan tolkes som synet på at i rettighetene så ligger det et statlig ansvar. Det handler om at de skal sikre at noen, det vil si staten, skal ta ansvar dersom barnet hvis ikke familien eller andre gjør det. Slik informanten uttrykte også så er det viktig; *«At vi får løftet fram at alle barn er født med de samme rettighetene uansett hvilke foreldre de har eller uansett hvilke forhold de er født inn under. Også det at barnekonvensjonen er et ansvar for staten eller myndighetene i de ulike land slik at hvis et barn har fått et barn som det ikke er i stand til å ta var på så er det plassert et ansvar et annet sted og da har skal foreldrene få hjelp slik at barnet får det de har rett til likevel»*. Det forventes altså at barnet blir tatt vare på etter høyest mulig standard som er mulig, at barn alltid skal få dra nytte av den best mulige praktisen, noe som også betyr at barns behov er satt høyere enn voksnes behov (Montgomery, 2003, s.148).

5.4 Bevisstgjøring og opplæring

Det trekkes også fram en bekymring i begge landene for at det er for lite bevissthet og opplæring i barnekonvensjonen, både blant befolkningen, barn selv og blant fagfolk og mennesker som jobber med barn. Det er naturlig nok en forutsetning at barnekonvensjonen er kjent for den som skal implementere og praktisere den i sitt arbeid eller relasjon med et barn (Smith, 2012, s.21). Slik Haugli (2012, s.52) beskriver det så handler det å ta barns rettigheter på alvor både om barns behov for beskyttelse og selvstendig utøvelse av rettigheter. Det at andre vet om barnekonvensjonen hjelper på veien mot å sikre barn beskyttelse. Det at rapporten trekker fram å gjøre barna selv bevisste på sine rettigheter gjør også at de får mulighet til å selvstendig utøvelse av rettighetene sine. Dette kan altså tolkes som en måte å se barnet som kompetent sosiale subjekter (Kjørholt, 2011, s.22). Med dette anerkjennes de ved å få mulighet for å si sine meninger og som aktive aktører i eget liv som er med å påvirke eget og andres liv. Informanten kunne fortelle om at det er skjedd en endring i UNICEFs arbeid i den norske skolen i forhold til at før var det mest fokus på solidaritetsarbeid for barn i andre land, mens i dag er det større fokus på barns rettigheter i Norge og barn her som ikke får sine rettigheter oppfylt, samtidig som globale og internasjonale spørsmål også blir løftet fram.

5.5 Generelle prinsipper

Videre i rapportene kommenterer Barnekomitéen implementeringen av de generelle prinsippene fra artikkel 2 om ikke-diskriminering, artikkel 3 nr. 1 om barnets beste, artikkel 6 om retten til liv og utvikling, og artikkel 12 om retten til å bli hørt (Smith, 2012, s.19). Om Tanzania rettes det en bekymring om at selv om det finnes en bestemmelse om anti-diskriminering i loven, så eksisterer fortsatt diskrimineringen mot noen grupper både i lover og i praksis. De mest utsatte gruppene er særlig unge gravide, unge mødre, albinobarn, funksjonshemmede, HIV/AIDS syke og gatebarn. Det er bekymringsfullt at det nesten ikke tiltak for å bekjempe og endre diskriminerende lover, holdninger og praksiser, og det er behov for endringer i loven og offentlig utdannede kampanjer. Komitéen uttrykker at det er særlig alarmerende den situasjonen mange albinobarn lever i med stor fare for drap og lemlestelse for rituelle hensikter og sosial eksklusjon der en stor andel bor på krisesenter av ofte lav kvalitet for beskyttelse og borte fra familien. Kommitten uttrykker behovet for tiltak for å gi kunnskap om albinisme og fremskynde etterforskningen og tiltale for forbryterne og finne roten til volden mot albinoer og sikre umiddelbar og langsiktig beskyttelse. Kommiteen ber staten også endre politikken om å sende albinobarn på internatskoler, og gjenforene disse barna med familien, fordi det er til barnets beste hevder de. I forhold til prinsippet om respekt for barnets meninger er det også en bekymring om at deres meninger sjeldent blir tatt med i familiens beslutninger og i administrative og juridiske saker, særlig gjelder dette barn på landsbygdene og i sårbare situasjoner. I forhold til prinsippet om barnets beste blir det anerkjent at dette prinsippet blir brukt i andre afrikanske rettighetsdokumenter. Likevel er det bekymringsfullt at prinsippet ikke blir god nok anvendt eller tolket av lovgivende organer og er derfor ikke innarbeidet i politikker og programmer knyttet til barn. Bevisstheten om barnets beste rettigheten er også liten blant befolkningen og tradisjonelle og religiøse ledere og statlige tjenestemenn. (CRC/TZA, 2015, punkt 25-32).

I Norge roses staten for sitt arbeid med de generelle prinsippene. Likevel reiser komitéen bekymring for minoritetsbarn og urfolk som føler seg stigmatisert og feilbehandlet, inkludert av andre barn. Det rapporteres også at barn med funksjonshemninger ikke får sine rettigheter respektert. I forhold til prinsippet om respekt for barns synspunkter så er det bekymrende at denne retten ikke alltid følges opp særlig i omsorg for barn og i utlendingssaker, men viser interesse for prosjektet om å gi 16-åringer stemme i lokalvalg. Bekymringene omkring hensynet til barnets beste handler om at det viser seg at det ikke gjelder alle områder som angår barn som i barnefordelingssaker og utlendingssaker der de ansvarlig heller ikke har god

nok opplæring for å skulle gjøre vurderinger av hva som er til barnets beste i de ulike situasjonene (CRC/NOR, 2010, punkt 19-25).

5.6 Ikke-diskriminering og retten til liv

Variasjonen i omfanget av bekymringene som kommer fram i de to rapportene fra Tanzania og Norge kan forstås som en gjenspeiling av ulike situasjonene i landene. Den barnehage- og førskolesituasjon og økonomiske situasjon som barn i disse landene befinner seg si, skissert i bakgrunns-kapittelet, gir en større forståelse av denne variasjonen. Gjennomgående i hele rapporten roses og anerkjennes Norge i langt hyppigere grad enn Tanzania for sitt arbeid med, og allerede tiltak for, barnekonvensjonen, som viser at landet ligger lengere fremme i denne utviklingen. I tillegg er det også betydelig flere konkrete tiltak og anbefalinger gitt til Tanzania. Begge bemerkningene kan også forstås ut i fra Tanzanias utbredte ekstreme fattigdom og behov for klare tiltak og anbefalinger (Globalis, 2013). De bekymringene som løftes fram i disse prinsippene og under senere artikler som fysisk avstraffelse og spanskkrør som «rettferdig korreksjon», alvorlig former for misbruk som brenning med ild, barneekteskap og kvinnelig lemlestelse, vitner om et helt annet syn på barns rettigheter og barns beste enn det konvensjonen representerer. Det kan også forstås ut i fra den rådene kollektivistiske kulturen som er i Tanzania der barns rettigheter er like kjent og respektert som i den individualistiske kulturen i Norge (Da Rocha Lordelo & Röthle, 2009, s.60). De bekymringen som rettes mot landene er et uttrykk for hva FNs barenkommitte ser på som barns beste og ikke. Bekymringene som kommenteres dekker ikke forståelsen av barnets beste om å dekke og ivareta grunnleggende fysiske og psykiske behov, særlig i Tanzania. Helt grunnleggende ting som ikke blir ivaretatt i disse bekymringene (Smith, 2012, s.53). I Norge er det mer de psykiske behovene som ikke dekkes muligens. Med dette kan en trekke inn betydningen av å se rettighetene i kontekst der kultur og resurser har mye å si (Montgomery, 2003, s.68). For eksempel nevnes det som tiltak for bekymringen om albinobarn at det er til barnets beste å bli gjenforent med sin familie. Men sett i den konteksten og situasjonen som albinobarn befinner seg i, så kan en diskutere om barnekomitéen forstår den farlige situasjonen disse barna befinner seg utenfor disse institusjonene. Slik informanten sa så handler det *«om hvilken kontekst barnet lever i også. Hva som er barnets beste. Det er mange forhold som spiler inn sånn at det er ikke alle spm som er de samme i Norge og Tanzania»*. Man kan også diskutere om det er et hensyn som er best tilpasset et vestlig kontekst der slik heksedoktorer og overtro om denne gruppen barn ikke finnes (Burr & Montgomery, 2003, s.140).

Under artiklene om sivile rettigheter og friheter kommenteres hovedfokuset i Tanzania som bekymring for lav fødselsregistrering (CRC/TZA, 2015, pkt 34), mens i Norge er det spørsmål om religionsfrihet i forhold til objektiv orientering om ulike tilnærminger til de grunnleggende spørsmål og utfordringer i menneskelivet i skolen (CRC/NOR, 2010, pkt.26). Dette kan likevel tolkes som et hensyn komiteen gjør fordi arbeide med konvensjonen må begynne et sted. Bakgrunnen for dette argumentet handler om en bevissthet om at det mye større grad også finnes mangel på religionsfrihet, ut i fra blant annet charteret som fremmer barnets ansvar for å bevare og styrke afrikanske kulturelle verdier, som religion er en stor del av (ACRWC, 1990). Slik informanten også uttrykte i spørsmål om kontekstens betydning sa hun; *«det er klar FNS barnekomité vil stille helt andre krav til norske myndigheter enn myndigheter i Sierra Leone for eksempel eller et annet fattig land som har et helt annet utgangspunkt. Og på den måten blir barnekonvensjonen en dynamisk konvensjon kan du si. Det er stadig rom for forbedringer, uansett hvilket nivå et land ligger på.»*

Likevel er begge rapportene skrevet på samme juridiske, byråkratiske og balanserte ordbruk der bekymringene i begge landene uttrykkes med så å si like mange «concerns» gjennom hele rapportene. Dette kan tolkes som at selv om komiteen rapporterer om barns situasjon i et av verdens rikeste land og et av verdens fattige land, tas alle brudd på barns rettigheter på alvor. Utfordringene som at Barnevernet ikke er tilstrekkelig til hjelp ved vold mot barn, lange ventelister for mental helse omsorg, barnefattigdom og mobbing som barn møter i Norge omtales like mye som «concerns»/bekymringer. Det viser også til et perspektiv på at barns rettigheter er tildelt barn som individer og ikke kun som gruppen barn der for eksempel de aller fleste har det godt som i Norge. Slik informanten uttrykte så jobber UNICEF *«med utgangspunkt i barnekonvensjonen i alt vi gjør slik at vi har et rettighetsperspektiv på for eksempel bistandsarbeidet i utviklingsland. Det er noe annet enn et veldedighetsarbeid som vi gjør for å være snille, fordi alle barn har de samme rettighetene»*. Utsagnet viser synet på rettighetene om at det er noe alle har medfødt.

5.7 Barnets beste

Til tross for anerkjennelse og implementering av barnets beste prinsippet i afrikanske rettighetsdokumenter i norsk barnelov, viser Barnekomiteen bekymring. I Tanzania dreier dette seg om at prinsippet ikke er godt nok anvendt og tolket av lovgivende organer og derfor ikke godt nok innarbeidet, i tillegg til liten bevissthet om prinsippet. I Norge dreier det seg om spesielle barnefordelingssaker og utlendingssaker der fagfolk ikke har nok kompetanse på området. Et av perspektivene på barnets beste som kommer til uttrykk i rapportene er barns

samvær med egen familie. Komiteen oppfordrer og roser arbeidet med å redusere institusjonaliseringen av barn. I Tanzania handler dette blant annet om albinobarn som tidligere nevnt i oppgaven. Under artiklene om familiemiljø og alternativ omsorg, handler dette også om at mange barn lever uten foreldrenes omsorg og heller i omsorgen av eldre, andre barn, institusjoner eller på gaten (CRC/TAZ, 2015, pkt.48). I Norge handler dette om at barn i separasjonssaker eller saker med foreldre i fengsel der ikke får god nok hjelp til å holde kontakten med begge foreldrene slev om det er til det beste for barnet.

I anbefalingene komiteen gir om prinsippet om barnets beste i de to landene sier ikke noe om hva barnets beste er, men at det må gjøres ytterligere arbeid for at det grunnleggende hensynet alltid kal tas. Dette kan forstås som til dels vage tiltak som er åpne for tolkningsspørsmål som kan støttes av den kritikken som finnes om barnekonvensjonen. Kritikken trekker blant annet fram risikoen for at generelle prinsipper som barnets beste blir uforpliktende og verdiløst (Haugli, 2012, s.55). Informanten trakk fram i intervjuet at det i og med at så å si alle land i verden har ratifisert konvensjonen *«så er det fordi den på mange måter er veldig rundt formulert og gjenstand for tolkninger. Slik at det er ikke noen fasitsvar på konkrete situasjoner i den»*. Kritikken til barnekonvensjonen rettes også mot at slike vage prinsipper kan føre meg seg *«innsnugling»* av skadelige, tradisjonelle praksiser (Kjørholt, 2011, s.23). Videre trakk informanten også fram viktigheten av å bruke konvensjonen dynamisk. De vage og runde anbefalingene og tiltakene rapportene viser for prinsippet om barnets beste og så vel i andre prinsipper og områder av rapporten, kan også tolkes som behovet for å lese rapporten dynamisk, i sammenheng med de tre andre generelle prinsippene (Smith, 2012, s.19). Informanten sier; *«Det er artikler som må sees opp mot hverandre og hvor man fokuserer på spesielle artikler i barnekonvensjonen, så må man hele tiden ha de 4 generelle prinsippene klart for seg»*.

Avslutning

I denne oppgaven har jeg sett nærmere på barnekonvensjonen og momenter rundt den som kultur, ressurser og kritikk. Jeg har også tatt for meg et av de viktigste prinsippene om hensynet til barnets beste, som også står sterkt i en barnehagelærers samfunnsmandat i Norge. Arbeid med barns rettigheter nasjonalt og globalt er et komplekst og omfattende tema, men som steg for steg er med på å gjøre livssituasjonen for barn rundt om i verden litt bedre. Det er likevel ingen tvil ut i fra FNs barnekomites rapporter eller denne oppgaven at det er behov for en større bevissthetsgjøring, opplæring og kompetanseheving når det gjelder barnekonvensjonens innhold og gjennomføring av den. Det er en lang vei å gå, men vi må ha en tro og et ønske om å nå disse målene, for barna og for fremtiden.

Mitt utbytte av arbeidet med denne oppgaven har blant annet vært å innhente ny og viktig kunnskap om barnekonvensjonen. Gjennom arbeidet med å forstå barnekonvensjonen har jeg også fått innsikt i større perspektiver og forståelser av kultur og kontekst. Oppgaven har også vært med på å utvikle kritiske evner ved å være litt skeptisk og undersøke kritikk av noen som barnekonvensjonen som egentlig står så tilsynelatende sterkt og nesten så selvfølgelig og for gitt i det samfunnet jeg lever i. Oppgaven har også helt klart vært en utfordring ved å jobbe med slike rapporter, noe jeg ikke har gjort tidligere. Det har vært et omfattende arbeid med begrenset funn som dekker mange områder. Prosessen med oppgaven kan også på mange måter sies å speile kompleksiteten av temaet, med ingen enkle, raske svar, når det gjelder gjennomføringen av rettighetene og barns beste. Likevel har oppgaven alt i alt gitt mye ny kunnskap og perspektiver som jeg tar med meg videre i arbeidet med barn.

Referanseliste

- ACRWC - African Charter on the Rights and Welfare of the Child. (1990). Lastet ned fra 28.03.2017: <http://hrlibrary.umn.edu/africa/afchild.htm>
- Barne-, likestilling- og inkluderingsdepartementet (2000). *FNs konvensjon om barnets rettigheter- forkortet utgave*. Lastet ned fra 17.03.2017: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/barnekonvensjonen-kortversjon-norsk/id87582/>
- Bergsland, M. D. & Jæger, H. (2014). *Bacheloroppgaven I barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm
- Blom, K. (2008). *Norsk barndom gjennom 150 år*. Bergen: Fagbokforlaget
- Brenna, R.L. (2008). MANZIL mangfoldig ledelse og utvikling. Oslo: Cappelen Akademiske forlag. Kap. 4. Ingen barn velger å være innvandrere.
- Bunkholdt, V. & Kvaran, I. (2015). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. Oslo: Gyldendal Akadeimisk
- Burr, R. & Montgomery, H. (2003). Children and rights. I M. Woodhead & H. Montgomery (eds.) *Understanding childhood – an interdisciplinary approach*. (ss.135-169). UK: John Wiley & Sons/The Open University.
- CRC/TZA. (2015). Concluding observations on the combined third to fifth periodic of the republic of Tanzania. Lastet ned fra 23.03.2017: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/countries.aspx?CountryCode=TZA&Lang=EN
- CRC/NOR. (2010). Consideration of reports submitted by States parties under article 44 of the Convention. Concluding observations: Norway. Lastet ned fra 23.03.2017: http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/countries.aspx?CountryCode=NOR&Lang=EN
- CRIN. (2011). *Tanzania: Child Rights references in the universal periodic review*. Lastet ned fra: <https://www.crin.org/en/library/publications/tanzania-child-rights-references-universal-periodic-review>. 18.03.2017
- Da Rocha Lordelo, E. & Röthle, M. (2009). Selvstendighet og respekt som sosialiseringsmål i ulike kulturer. I S. Mørreaunet, V. Glaser, O.F. Lillemyr & K.H. Moen (red.) *Inspirasjon og kvalitet i praksis: Med hjerte for barnehagefeltet*. Oslo: Pedagogisk forum
- FN-sambandet – united nations association of Norway. (2016, 17.11). *Hva er fattigdom?* Lastet ned fra 17.03.2017: <http://www.fn.no/Tema/Fattigdom/Hva-er-fattigdom>

- FN-sambandet – united nations association of Norway.(udatert). *Barnekonvensjonen – barns rettigheter*. Lastet ned fra 25.03.2017: <http://www.fn.no/FN-informasjon/Avtaler/Menneskerettigheter/Barnekonvensjonen-barns-rettigheter>
- Fosshagen, K. (2016, 19.mai). Globalisering. I *Store norske leksikon*. Lastet ned fra 06.04.2017: <https://snl.no/globalisering>
- Globalis. (2016, 21.januar). Norge, Kongerike Norge. Lastet ned fra 29.03.2017: <http://www.globalis.no/Land/Norge>
- Globlais - statistikk over Tanzania. (2013). *Fattigdom – ekstrem fattigdom*. Hentet fra: [http://www.globalis.no/Land/Tanzania/\(show\)/indicators](http://www.globalis.no/Land/Tanzania/(show)/indicators) 04.03.2017
- Grønmo, S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Hallett, C. (2000). Children's Rights. I *Child Abuse Review*, vol.9. (ss. 389-393). UK: John Wiley & Sons. Lastet ned fra: [http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/1099-0852\(200011/12\)9:6%3C389::AID-CAR662%3E3.0.CO;2-6/epdf](http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/1099-0852(200011/12)9:6%3C389::AID-CAR662%3E3.0.CO;2-6/epdf) 02.04.2017
- Haugli, T. (2012). Hensynet til barnets beste. I N. Høstmælingen, E.S. Kjørholt & K. Sandberg (red.) *Barnekonvensjonen. Barns rettigheter i Norge*. Oslo: Universitetsforlaget (ss.51-72).
- Jávo, C. (2010). Kulturens betydning for oppdragelse og atferdsproblemer. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 2. *Barneoppdragelse i et kulturelt perspektiv*. s. 55-90. (26 s.)
- Johannesen, A, Tufte, P.A. & Christoffersen L. (2015). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. (4. utg.) Oslo: Abstrakt forlag
- Johannessen, E. (2007). *Mye er forskjellig – men bare utenpå? Om barn, barneoppdragelse og utdanning i en mangfoldig verden*. Oslo: SEBU Forlag
- Kjørholt, A.T. (2011). Children's rights in early childhood, a cultural sensitive approach. I *International Cooperation in the Early Childhood Teacher Training for the best interest of the Child. 11th International network meeting*. (ss. 21-29)
- Korsvold, T. (2013). Fra familiemedlem til rettssubjekt. Framveksten av en moderne barnehagebarndom. I A. Greve, S. Mørreaunet & N. Winger (red.), *Ytringer om likeverd, demokrati og relasjonsbygging i barnehagen* (ss.61-74).
- Kunnskapsdepartementet. (2017, 22. februar). *Kompetanse i barnehagen*. Lastet ned fra 29.03.2017: <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/barnehager/innsikt/kvalitet-i-barnehagen/kompetanse-i-barnehagen/id2466801/>
- Sommerseth, K. (2014, 10.november). *20 år med merknader*. Lastet ned fra 29.03.2017: <https://www.reddbarna.no/nyheter/20-aar-med-merknader>
- Mapunda, Dr. G. (2016, 18.10). Teacher absenteeism in Tanzanian schools and its consequences on education. *Daily News, Tanzania*.
- Montgomery, H. (2003). Childhood in time and place. I M. Woodhead & H. Montgomery (eds.) *Understanding childhood – an interdisciplinary approach*. (ss.46-80). UK: John Wiley & Sons/The Open University.

- Mgoma, S. (2003). Tanzania: The development of Tanzania College of Early Education in Korogwe. I *“Children’s Rights in Early Childhood Education in Africa and Norway”*. Report from the 5th Network conference. (ss.116-129).
- Neumann, C.E.B. (2014). Barnet som forsvant: Sosial blindhet i FNs barnearbeid. I *Internasjonal politikk, nr.4. Fokus: Barn i internasjonal politikk*. (ss.511-523). Universitetsforlaget. Lastet ned fra 02.04.2017: https://www.idunn.no/file/pdf/66744256/ip_2014_04_pdf.pdf
- Rognmo, G. (2016, 13.april). *Hvor stor ulikhet blant barn kan vi godta?* Lastet ned fra 29.03.2017: <https://www.unicef.no/nyheter/19256/hvor-stor-ulikhet-blant-barn-kan-vi-godta>
- Ryste, M, E. (2013, 8.oktober). Barnehagereformen. I *Store norske leksikon* Lastet ned fra: <https://snl.no/barnehagereformen> 29.03.2017
- Sand, S. (2008). *Ulikhet og fellesskap. Flerkulturell pedagogikk i barnehagen*. Vallset: Opplandske bokforlag.
- Seland, M. (2011). Individ og fellesskap. I V, Glaser, K.M, Moen, S. Mørreaunet & F. Søbstad (red.). *Barnehagens grunnsteiner*. Oslo: Universitetsforlaget
- Smith, L. (2012). FNs konvensjon om barns rettigheter. I N. Høstmælingen, E.S. Kjørholt & K. Sandberg (red.) *Barnekonvensjonen. Barns rettigheter i Norge*. Oslo: Universitetsforlaget (ss.17–30).
- Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.
- UNDP (2013). *The Rise of the South: Human Progress in a Diverse World*. Human Development Report. Lastet ned fra 29.03.2017: <http://hdr.undp.org/sites/default/files/Country-Profiles/TZA.pdf>
- UNICEF. (2010). *Children and women in Tanzania – Vol I Mainland*. Lastet ned fra 06.03.2017: https://www.unicef.org/tanzania/SITAN_Mainland_report.pdf.
- UNICEF. (2016). *Fairness for Children. A league table of inequality in child well-being in rich countries*. Innocenti Report Card 13 Children in the Developed World. Lastet ned fra 29.03.2017: https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/RC13_eng.pdf

Vedlegg

8.1 Intervjuguide

1. Kan du fortelle litt om din bakgrunn i UNICEF?
2. Hvordan jobber UNICEF med Barnekonvensjonen?
3. Hva er positivt med Barnekonvensjonen etter din mening?
 - a) Hvorfor er Barnekonvensjonen bra/viktig?
4. Hvilke utfordringer ser du med Barnekonvensjonen?
 - a) Finnes det utfordringer i arbeidet med den i dag? I så fall hvilke?
 - b) Finnes det utfordringer i utformingen av den? I så fall hvilke?
5. Globalt sett, hvilke tanker gjør du deg om at konvensjonens generelle prinsipper skal fungere i så mange ulike land med ulike kulturer og kontekster?
 - a) Hvilken betydning tenker du at Barnekonvensjonen har for forståelsen av, og synet på, barn og barndom?
 - b) Hvilke syn vil du si at konvensjonen representerer?
6. I hvilken grad opplever du at konvensjonen har innflytelse i de ulike verdensdelene?
 - a) Hva er det som gjør at den fungerer og respekteres noen steder og evt ikke slik man ønsker andre steder?
 - b) Hva er dine tanker om hva som må til for å sikre at barnekonvensjonens hensyn til barnets beste blir ivarettatt i alle land fremover?
7. Har du noen andre innspill eller perspektiver på forståelsen av, og/eller arbeidet med Barnekonvensjonen?